

SJÄLVSTYRELSEPOLITISKA NÄMNDENS BETÄNKANDE
nr 2/1980-81 med anledning av ltl Barbro
Sundbacks m.fl. hemställningsmotion till land-
skapsstyrelsen om åtgärder för att möjliggöra
avläggande av språkprov i svenska på Åland.

Landstinget har över ovannämnda hemställningsmotion inbegärt självstyrelse-
politiska nämndens yttrande.

Självstyrelsepolitiska nämnden, som i ärendet hört kanslichefen Gunnar
Jansson, utbildningschefen Börje Karlsson och rektor för medborgarinsti-
tutet i Mariehamn, ltm Erik Sundberg, får anföra följande.

I motionen föreslås åtgärder som gör det möjligt att avlägga lilla språk-
provet i svenska på Åland. Det språkprov, som i dagligt tal kallas lilla
språkprovet, avser något av de tre prov av lägre grad, varom bestämmelser
ingår i riksförordningen angående de examina, som skall avläggas för ådaga-
läggande av kunskaper i finska och svenska språken. I förordningen ingår
också bestämmelser om det s.k. stora språkprovet, d.v.s. examen vari visas
förmåga att fullständigt behärska något av de två språken ifråga. Förord-
ningen är i första hand avsedd att reglera examina beträffande språkkunsk-
aper som i berörda fall fordras av tjänstemän inom statsförvaltningen.

I förordningen förutsatta examensnämnder, en för vardera språken, tillsättes
av statsrådet. I vardera nämnden finns tre ordinarie medlemmar på vars för-
slag statsrådet förordnar adjungerade medlemmar. Det s.k. lilla språkprovet
avläggs inför en medlem, som vanligen är en av de adjungerade medlemmarna.

Beträffande kraven på språkkunskaper inom den offentliga sektorn i landska-
pet konstaterar självstyrelsepolitiska nämnden att för landskapsförvaltningens
del fullständig kunskap i svenska är självfallen och i statens tjänst får
enligt självstyrelselagen inte anställas någon som inte styrkt att han full-
ständigt behärskar svenska språket i såväl tal som i skrift. För kommuner-
nas del stadgas i kommunallagen för landskapet Åland att tjänst får besättas
endast med person som behärskar svenska språket enligt de krav som angivits
i vederbörande tjänstestadgan eller, i avsaknad av sådan bestämmelse, ådaga-
lagt kunskaper på det sätt styrelsen för varje särskilt fall beslutat. Be-
stämelsen gäller i tillämpliga delar arbetstagare anställd genom privat-
rättsligt avtal.

Med beaktande härav och formerna för tillsättande av examensnämnderna och

dess medlemmar har ett yrkande om förordnande av adjungerad medlem speciellt för Åland ansetts vara en angelägenhet utanför självstyrelsemyndigheternas behörighet.

Självstyrelsepolitiska nämnden har därför beslutat föreslå förkastande av hemställningsmotionen.

I enlighet med de önskemål som uttalats av landstinget när det gäller utökad språkundervisning för inflyttade anordnar medborgarinstitutet i Mariehamn kurser i svenska språket av olika svårighetsgrad. Bland eleverna, ofta med olika modersmål, har uttalats önskemål om någon form av intyg över språkkunskaperna. Oaktat sådant intyg eller betyg ej kan gälla som någon viss tjänstekompetens i språkligt avseende inom landskapet, vore det ändå skäl att överväga, huruvida inte medborgarinstitutets språkkurser även i svenska för inflyttade kunde ges sådan omfattning, att vederbörande, som så önskar, efter slutförd kurs hade möjlighet att tentera för visst betyg i ämnet, exempelvis grundskolbetyg vid läroinrättning i landskapet. På så sätt kunde inlärningen av landskapets svenska språk ges en viss målinriktad stimulans.

Med hänvisning till det ovan sagda får självstyrelsepolitiska nämnden vördsam samt föreslå

att Landstinget med förkastande av hemställningsmotionen måtte bringa betänkandets motivering till landskapsstyrelsens kännedom.

Mariehamn den 27 maj 1981.

På självstyrelsepolitiska nämndens vägnar:

Olof Jansson
talman

Henrik Gustafsson
sekreterare.

Närvarande i nämnden: ordf. talman Olof Jansson, ledamöterna vtm K.-G. Fagerholm, vtm J.-E.Lindfors(delvis) ltl Barbro Sundback(delvis), ltm Knut Mattsson(delvis samt ersättarna Roger Jansson(delvis, Tage Boman (delvis) och Inger Sagulin(delvis).